

NRO 14068 Dättern med omgivningar - Grästorps, Lidköpings och Vänersborgs

kommuner Område av riksintresse för naturvård **Områdesnummer:** NRO 14068 **Områdenamn:**

Dättern med omgivningar **Kommun:** Grästorp, Lidköping och Vänersborg **Kartblad:** 8C NV, 8C SV

Area: 4109 ha **Naturgeografisk region:** 22a, Götalands centrala slättbygder, Vänerslätterna.

Kust/havsområde: - Regionsindelning av sjöar och vattendrag: Avrinningsområde 108 Göta älv

Agrara kulturlandskapsregioner: Västergötlands slätt- och odlingsbygder. 127 **Landskapsformer:**

Sjö, slätt med relativ höjd lägre än 20 meter. **Riksvärde: Landskapstyp Naturtyp Vegetationstyp**

Arter Geologi Sjö, våtmarkskomplex Sötvattenstrandäng, vattendrag Fauna Naturbetesmark Flora

Värdeomdöme: Representativ naturbetesmark i form av betad sötvattenstrandäng vid Dätterstorp.

Stora vassområden med värdefulla rast- och häckningslokaler för fågel, bl a rördrom och skäggmes.

Dättern är ett av Vänerns mest värdefulla reproduktionsområden för gös. Nossan som mynnar i

Dättern utgör bland annat lek område för asp. I Nossan finns också strömlevande öring och nissöga.

Huvudkriterier: A, C, D **Stödkriterier:** Storlek, mångformighet, kontinuitet, representativitet, raritet,

funktion **Förutsättningar för bevarande:** Fortsatt jordbruk med åkerbruk, betesdrift på

naturbetesmarker och skötsel av landskapselement. Vissa al- och triviallövsumpskogar lämnas för fri

utveckling. Avverkningar av strandskog bör undvikas. Önskvärt är restaurering av igenvuxna ängar

och naturbetesmarker. Områdets värden kan påverkas negativt av: Minskad eller upphörd jordbruks-/

betesdrift, skogsplantering på jordbruksmark, energiskogsodling på olämpliga ställen, spridning av

gifter eller gödselmedel utanför åkermark, vägdragningar, förändring av vattendragets sträckning eller

bottenprofil, vandringshinder och vattenreglering, vattenuttag, utsläpp av försurande ämnen, tillförsel

av organiska gifter, tungmetallnedfall eller utsläpp, pesticidanvändning, överfiske, inplantering av

främmande öringstammar och skogsavverkning läng vattendraget. Igenväxning av strandängar,

markavvattning med utsläpp av dräneringsvatten i ån, schaktning, tippning och andra markarbeten

samt olämpligt lokaliserad bebyggelse utgör exempel på andra verksamheter, som kan påverka

naturvärdena negativt. **Säkerställande och internationell status:** Norra delen av Dättern med

Frugårdsudde, Frugårdsholme och strandängar i Karaby är naturreservat. Naturreservatet Dättern etapp

2 (södra Dättern) bildades 2004. Området berörs av Natura-2000 områden (fågeldirektivet samt art-

och habitatdirektivet). Området ingår i RAMSAR. **Områdets huvuddrag:** Dättern är en grund vik

som via Frugårdssundet har kontakt med Väneren. Viken är en s.k. rännstenssjö som i väster begränsas

av en förkastningslinje utmed Vänersnäs. Dättern är grund, knappt två meter djup. Den är kraftigt

igenvuxen med vass, främst i södra delen och vid Frugårdsholme. Ett större område med betade

sötvattenstrandängar finns vid Dätterstorp. Vanliga vegetationstyper på den betade

sötvattenstrandängen är tuvtåteläng, jättegröeäng, högstarräng, bladvass och inslag av sumpkärr. Bland

växterna förekommer även kärrkavle, strandskräppa och rosenpilört. Vid Frugårdsudde finns stora

alsumpskogar och triviallövskog med stora naturvärden. Dättern är vid sidan av Åråsviken-Kilsviken

en av vänerområdets värdefullaste häcknings- och rastlokaler för flera fågelarter. 24 st regelbundet

häckande och 83 st rastande och övervintrande arter har noterats. Bland häckfåglar kan strandskata,

rödbena och skedand nämnas. Flera olika änder, vadare och gäss rastar årligen. Ett 128 stort

flyttfågelssträck följer Kållands västsida och går via Brandsfjorden och Dättern ner mot Göta älv dalen.

Frugårdsholme i sundet mellan Dättern och Brandsfjorden består av en sandrevel omgiven av mäktiga

vassbälten. Reveln är bevuxen med Salixsnår och alskog. I början av 1940-talet invallades Kilja mosse

vid södra stranden av Brandsfjorden. Utanför vallen pågår en uppgrundning av strandpartiet. Här finns

strandängar, starrmader och vidsträckta områden med jättegröe. Särskilt vid lågvatten är dessa

områden utbredda och värdefulla fågellokaler. Här finns värdefulla häckningsområden och lokaler för

bl.a. änder och vadare. Utanför maderna vidtar ett upp till 700 m brett vassbälte. Dättern är ett av

Vänerns mest värdefulla reproduktionsområden för gös. Fiskfaunan i Nossan är rik med aborre, färna,

mört, elritsa, benlöja, lake, gädda, stensimpa, braxen och bäcknejonöga. Nossan har ett högt

skyddsvärde med avseende på skyddsvärda fiskarter/stammar. Tore mosse är ett våtmarksområde som delvis består av mad vid sjö. Genom sin storlek, variation och ornitologiska värden är objektet ett av länets värdefullaste våtmarksområden. **Anmärkningar:** 2 st klass 1-obj och 1 klass 2-obj i VMI samt 2 klass 1-obj och 4 klass 3-obj i Ä&H ingår i området. Ett av dessa ingår i Nationella bevarandeplanen.

Referenser: Karvik N-G., Larsson BMP. 1972: Översiktlig naturvårdsinventering av Lidköpings kommun. Hillefors L., Tinmark S. 1985: Dättern som fågelokal (stencil). Almer B., Larsson T. 1974: Fiskar och fiske i Väneren. Medd. från Sölab 1974/8. Almer B. 1977: Gösen i Dättern. Medd. från Sölab 1977 / 13. Arvidsson H., Schafferer Th. 1985: Fåglar och fågelbiotoper i Väneren. Länsstyrelsen. Meddelande 17/85. Länsstyrelsen i Skaraborgs län, 1992: Bevarandeprogram och åtgärdsprogram för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövården. Länsstyrelsen. meddelande 8/92. Mariestad. Länsstyrelsen i Skaraborgs län, 1997: Ängs- och hagmarker - Sammanställning. Länsstyrelsen. Mariestad. Naturvårdsverket, 1996: Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Stockholm. Naturvårdsverket, 1994: Myrskyddsplan för Sverige. Solna. Länsstyrelsen i Skaraborgs län, 1991: Våtmarker i Skaraborgs län. Mariestad. Fiskeriverket, beslut 1988-04-11 rörande Områden av riksintressen för yrkesfisket, områden av särskilt intresse för fritidsfisket samt områden av särskilt intresse avseende arter och stammar av fisk. Bergquist, B. 1996: Särskilt skyddsvärda vattenområden med hänsyn till fiske, friluftsliv och förekomst av skyddsvärda fiskarter/stammar. Thordarsson, M. 1992: Ängs- och hagmarker i Grästorps kommun. Länsstyrelsen i Mariestad. Meddelande 9/92.